

Vår ref.: Louise Brunborg-Næss

Dato: 29.06.2026

Høringsinnspill fra DNT til regjeringens handlingsplan for reiseliv

Til Nærings- og fiskeridepartementet

Innledning

Den Norske Turistforening (DNT) takker for muligheten til å gi innspill til regjeringens arbeid med ny handlingsplan for reiseliv. DNT er Norges største friluftslivsorganisasjon, med 53 selvstendige medlemsforeninger som forvalter et omfattende nett av hytter og ruter i hele landet, har mange tusen frivillige med god lokalkunnskap, og årlig gjennomfører mer enn 20 000 organiserte aktiviteter i naturen. DNT har et ikke-kommersielt formål, og skal jobbe for *(..) et enkelt, aktivt, allsidig og naturvennlig friluftsliv, for sikring av allemannsretten og friluftslivets natur- og kulturgrunnlag*. DNT-foreningenes hytter, ruter og frivillige innsats er en viktig del av infrastrukturen som gjør Norge attraktivt som reisemål og som kommer det naturbaserte reiselivet til gode.

Kort oppsummert:

DNT mener at handlingsplanen må legge til grunn at videre vekst i reiselivet skjer innenfor naturens, lokalsamfunnenes og frivillighetens tålegrenser. Det krever mer ressurser til besøksforvaltning, hensiktsmessig finansiering av fellesgoder, tettere involvering av frivillige frilufsorganisasjoner og tydeligere krav til seriøse aktører innenfor det naturbaserte reiselivet. Vi mener digitale fellestløsninger som UT.no bør brukes aktivt for å gi kvalitetssikret turinformasjon, kanalisere ferdsel til områder som tåler besøk, og formidle hensynsfull og trygg aktivitet i naturen til både norske og internasjonale gjester.

Reiselivspolitikken bør også kobles tettere til samferdselssektoren, kulturmiljø- og naturforvaltningen, slik at vekst styres mot kvalitet, lavere klimaavtrykk og mer bærekraftig lokal verdiskaping.

DNTs hovedanbefalinger

Regjeringen må:

1. Anerkjenne frivillige friluftsansjoner sentrale rolle i å tilrettelegge for opplevelser i naturen for allmennheten.
2. La tålegrenser for natur, frivillighet og lokalsamfunn bestemme rammene for vekst.
3. Sikre videreutvikling og drift av UT.no som et digitalt fellesgode for ansvarlig ferdsel.
4. Sørge for at besøksbidrag og annen fellesgodefinansiering også kan brukes til tilsyn og vedlikehold på friluftslivets infrastruktur.
5. Styrke lokal besøksforvaltning med bedre ressurser og flere virkemidler.
6. Jobbe for gode transportløsninger for et bærekraftig reiseliv.
7. Kreve at alle reiselivets aktører opptrer ansvarlig.

Bærekraftig vekst må ta utgangspunkt i tålegrenser

Norsk reiseliv vokser, særlig innen naturbaserte opplevelser. Det gir muligheter for lokal og nasjonal verdiskaping, men fører også til økt press på natur, kulturmiljøer, lokalsamfunn og frivillighet.

DNT mener at et viktig prinsipp for økt verdiskaping innenfor reiselivet er at vekst forstås som noe annet enn volum. Et bærekraftig reiseliv må måles på miljømessig, sosial, kulturell og økonomisk verdi. Flere besøkende er ikke et mål dersom det svekker naturverdier, allemannsretten, frivilligheten eller opplevelseskvaliteten for de besøkende. Det krever god kanalisering av ferdsel, prioritering av områder som tåler mer besøk, god informasjon til alle brukere, tilbakeholdenhet med markedsføring av sårbare områder og bevissthet rundt hva som markedsføres til internasjonale markeder.

En stor andel av de opplevelsene i Norge som bygger konkurransekraft for reiselivsnæringen forvaltes av DNT og andre frivillige organisasjoner, særlig innenfor det naturbaserte reiselivet; som merkete stier og ruter, overnattingshytter og gapahuker og turplanleggeren Ut.no. I tillegg kommer redningstjenester og hjelpekorps som bidrar på beredskap og sikkerhet, mangfoldet av foreninger som forvalter lokale kulturmiljøer (fyr, fartøy, bygningsmiljøer, med mer), frivillig drevne kulturarrangement, samt lokale guider og historiefortellere. Kommunene og grunneiere tar også en stor del av belastningen som følger med økt ferdsel, blant annet gjennom tilrettelegging for parkering og søppelhåndtering. Både frivillige organisasjoner, grunneiere og kommuner har tålegrenser for hva de kan håndtere på vegne av fellesskapet, og disse tålegrensene må hensyntas i en handlingsplan for reiselivet.

En fortsatt vekst i reiselivet er avhengig av at disse aktørene sikres gode, langsiktige rammevilkår for sin virksomhet og at det etableres egnede samarbeidsformer med disse.

Besøksforvaltning, frivillighet og fellesgoder må ses i sammenheng

DNT mener at bruk av norsk natur, med bakgrunn i allemannsretten, som hovedregel bør være gratis for både innbyggere og besøkende, men for å sikre et bærekraftig reiseliv er det nødvendig med en helhetlig besøksforvaltning rundt mye besøkt reisemål, hvor også besøksbidrag inngår. Store deler av det naturbaserte reiselivet bygger på infrastruktur og lokalkunnskap som frivillige organisasjoner har utviklet over lang tid. DNTs foreninger bidrar for eksempel med å forvalte hytter, ruter, merking, skilting og digitale fellesløsninger som UT.no, kanalisere ferdsel til områder som tåler besøk og informere om hensynsfull og sporløs ferdsel. Dette brukes både av medlemmer, lokalbefolkning, tilreisende og kommersielle aktører.

Flere DNT-foreninger opplever økt informasjonsbehov, mer tilsyn, høyere slitasje, kommersielle grupper som bruker tilbudet uten avtale, og press på frivillige hyttevakter og dugnadsgrupper. Det kan føre til at frivilligheten over tid forsvinner, spesielt når lokale turmål utvikles til å bli kommersielle reiselivsprodukter som andre tjener penger på.

God besøksforvaltning er avgjørende for å ivareta natur- og kulturverdier, forebygge konflikter og ta vare på frivillighet og lokalsamfunn. En handlingsplan for reiselivet bør følge opp anbefalingene fra NOU 2023:10 om en sterkere lokal besøksforvaltning, og innsatsen for å etablere lokale reisemålsledelser må intensiveres. Reisemålsledelse for konkrete destinasjoner må være forankret i kommunene, men DNT mener det er en selvfølge at frivillige aktører innen natur og friluftsliv inviteres inn i reisemålsledelsen, selv om det vil variere fra sted til sted om organisasjonene har kapasitet til og ønske om formell deltakelse. Tiltak for et bærekraftig reiseliv får størst effekt når de utvikles og gjennomføres i samarbeid mellom kommuner, forvaltning, reiseliv, grunneiere, frivillige organisasjoner og andre lokale aktører.

Besøksbidrag og annen fellesgodefinansiering må kunne brukes til stivedlikehold, skilting, toaletter, avfallshåndtering, informasjonsarbeid og tilsyn i tillegg til andre tiltak som reduserer slitasje og konflikter, og frivillige organisasjoner og andre berørte må få medvirke til hvordan inntektene skal brukes på lik linje med berørt næringsliv. Regjeringen må følge opp at dette skjer i praksis. Vi ønsker også å presisere at besøksbidrag må være et supplement til annen finansiering og virkemidler.

UT.no som digitalt fellesgode for trygg og ansvarlig ferdsel

UT.no er en nasjonal, ikke-kommersiell plattform for kvalitetssikret turinformasjon, utviklet av DNT i samarbeid med frivillige og lokale fagmiljøer over hele landet. UT.no har potensiale til å spille en viktig rolle i nasjonal og lokal besøksforvaltning ved å tilby trygg og oppdatert informasjon om ruter, hytter, populære turmål, sårbar natur, naturfar og transportmuligheter. UT.no tilbyr også løsninger for periodiske obs-varslar.

I motsetning til sosiale medier og enkelte kommersielle markedsføringskanaler kan UT.no bidra til å styre ferdsel mot områder som tåler besøk, og samtidig dempe presset på sårbare områder.

Regjeringens handlingsplan bør derfor anerkjenne digitale fellesløsninger som UT.no som en del av infrastrukturen for et mer bærekraftig naturbasert reiseliv. DNT inviterer regjeringen til dialog rundt ytterligere styrking av UT.no som en løsning for fellesskapet og et bidrag til en ansvarlig utvikling av Norge som reisemål for naturopplevelser.

Ansvarlig markedsføring og krav til aktørene

Sosiale medier, internasjonale kampanjer og kommersielle plattformer kan raskt skape press på steder som ikke tåler det. DNTs foreninger har lenge bidratt til å formidle et naturvennlig og trygt friluftsliv gjennom merking, skilting, turinformasjon på UT.no og formidling av hensynsfull og sporløs ferdsel i våre kanaler. Alt dette er med på å veilede besøkende, men vi når ikke ut til alle. Aktører som selger naturbaserte opplevelser må også ta ansvar for informasjon om allemannsretten og allemannspliktene, sikkerhet, sporløs ferdsel og hensyn til dyreliv og beitebruk. Vi mener det trengs tydeligere rammer for kommersielle aktører som baserer sin virksomhet på allemannsretten, frivillighetens infrastruktur og sårbare natur- og kulturverdier.

Nasjonal og internasjonal markedsføring av Norge som reisemål må i større grad løfte frem reisemål, sesonger og opplevelser som tåler flere besøkende. Prinsippene i Innovasjon Norges KommunikasjonsLøftet gir gode rammer for reiselivskommunikasjon: ansvarlig, troverdig og samordnet kommunikasjon som skaper verdi for både gjester og lokalsamfunn, fremmer helårsturisme og lengre opphold, gir realistiske forventninger og formidler hvordan gjestene kan ferdes trygt og hensynsfullt.

Bærekraftige transportløsninger

Et bærekraftig reiseliv forutsetter også at det blir enklere å reise klimavennlig til og mellom norske reisemål. I DNT har vi bestemt at vi ikke ønsker å markedsføre oss mot gjester som er avhengige av å fly for å komme til Norge, og vi arrangerer heller ikke aktiviteter og fellesturer som baserer seg på flytransport. Vi oppfordrer dessuten våre medlemmer og gjester til å samkjøre og reise kollektivt når det er mulig. På UT.no ligger alle stoppesteder for kollektivtransport, vi beskriver adkomst med kollektivt til hyttene og belønner reisende som tar buss til fjells med verdikuponger på betjente hytter (Grønt Kort-ordningen). Men i dag er dessverre kollektivtilbudet mange steder dårlig tilpasset fritidsreisende, særlig på tvers av fylkesgrenser, og spesielt busstilbudet er svært sesongavhengig. Handlingsplanen for reiseliv bør derfor ses i sammenheng med samferdselspolitikken, med forslag til bedre kollektivløsninger til nasjonalparker og andre populære naturområder og reisemål. Planlegging av reisemål må inkludere transport, parkering, trafiksikkerhet og tiltak som reduserer klimaavtrykk og lokal belastning.

Avslutning

DNT mener regjeringens handlingsplan må bidra til et naturbasert reiseliv som gir gode opplevelser og lokal verdiskaping, uten at natur, kulturmiljøer, allemannsretten, lokalsamfunn eller frivilligheten svekkes. Det krever tydeligere rammer for og bevisst styring av veksten, bedre koordinert besøksforvaltning og sterkere lokal reisemålsledelse, ansvarlige aktører og hensiktsmessig finansiering av fellesgodene reiselivet er avhengig av.

DNT stiller gjerne opp i videre dialog om hvordan frivillige friluftsansjoner og de løsningene vi forvalter kan bidra til å utvikle et mer bærekraftig naturbasert reiseliv i Norge.